

ROBERT DILTS

COACH KOJI ĆE TE
PROBUDITI

Robert Dilts
Dilts Strategy Group
P.O. Box 67448
Scotts Valley, California 95067
Phone: +1 (831) 438-8314
E-Mail: info@diltsstrategygroup.com
Homepage: <http://www.diltsstrategygroup.com>

Coach koji će te probuditi
Robert Dilts

©From Coach to Awakener
Robert Dilts

© Autorska prava 2003. Robert Dilts i Dilts Strategy Group. Štampano u Sjedinjenim Američkim Državama. Sva prava su zadržana. Stoga ova knjiga ili njeni delovi ne smeju biti reprodukovani u bilo kom formatu bez pisanog odobrenja izdavača.

Library of Congress Card Number 2003104426

ISBN-978-86-81208-07-6

SADRŽAJ

Posveta	10
Zahvalnost	11
Predgovor	12
Uvod	15
Poreklo <i>coaching</i> -a	15
<i>Coaching</i> revolucija	16
7 <i>Coaching</i> sa velikim „C“ i <i>coaching</i> sa malim „c“	17
NLP i <i>coaching</i>	18
<i>Coaching</i> -modelovanje petlja	19
Nivoi učenja i promene kod pojedinaca i organizacija	20
Nivoi podrške za učenje i promenu – putokaz za <i>coaching</i> sa velikim „C“	24
Poglavlje 1 Staranje i usmeravanje	30
Staranje i usmeravanje	30
Faktori okruženja	31
Staranje	32
Usmeravanje	33
Pretpostavke i stil staratelja i vodiča	35
Set alata staratelja: „Psihogeografija“	35
Korišćenje psihogeografije u grupama i timovima	37
Korišćenje psihogeografije za olakšavanje različitih vrsta grupnih procesa	39
Psihogeografija kao ključni aspekt <i>coaching</i> -a i „staranja“	42
Set alata staratelja: Anđeo čuvar	43
Ček-lista anđela čuvara	44

Set alata vodiča: mapiranje, metafora i intervizija	45
Mapiranje	45
Metafora i analogija	46
Intervizija	47
Proces mapiranja u interviziji	48
Set alata vodiča: samomapiranje i uzročno-posledične petlje	50
Uzročno-posledične petlje	50
Stvaranje mape uzročno-posledične petlje	51
Rezime	55
Poglavlje 2 Coaching	57
<i>Coaching</i>	58
Ponašanja	58
Bihevioralni <i>coaching</i>	59
Set alata za <i>coaching</i> : postavljanje ciljeva	60
Definisanje ciljeva	61
Pitanja za postavljanje ciljeva	64
Set alata za <i>coaching</i> : dobro formulisani ishodi	65
Radni list za dobro formulisani ishod	69
Parabola o morskome prasetu	69
Principi <i>coaching</i> -a ilustrovani kroz parabolu o morskome prasetu	71
Značaj parabole o morskome prasetu za <i>coaching</i>	72
Primena parabole o morskome prasetu	74
Set alata za <i>coaching</i> : povratna informacija i „pomeranje granica“	77
Set alata za <i>coaching</i> : kontrastivna analiza i „unakrsno mapiranje“	79
Format kontrastivne analize	81

Položaj tela i performansa	82
Pokreti i performansa	82
Set alata za <i>coaching</i> : sidrenje	83
Sidrenje vaših unutrašnjih resursa	84
Rezime	85
Poglavlje 3 Podučavanje	87
Podučavanje	89
Razvijanje sposobnosti	89
Podučavanje i „unutrašnja igra“ performanse	90
Reprezentativni kanali	93
Reprezentativni kanali i stilovi učenja	94
Set alata za podučavanje: pitanja za procenu stila učenja	95
Primena rezultata procene stila učenja postavljanjem pitanja	98
Set alata za podučavanje: vizuelizacija uspeha i „mentalna proba“	100
Set alata za podučavanje: upravljanje stanjima	101
Krug izuzetnosti	102
Sposobnosti modelovanja	105
T.O.T.E. – minimalni zahtevi za modelovanje efikasnih veština i ponašanja	106
Set alata za podučavanje: T.O.T.E. pitanja za modelovanje	107
Set alata za podučavanje: unakrsno mapiranje efikasnih T.O.T.E.-a	109
Set alata za podučavanje: kooperativno učenje	111
Proces kooperativnog učenja	111
Set alata za podučavanje: fokusiranje na povratne informacije umesto na neuspeh	112
Osnovne perceptualne pozicije u komunikaciji i odnosima	113
Druga pozicija	116

Set alata za podučavanje: perspektiva „druge pozicije“	118
Set alata za podučavanje: metamapiranje	120
Osnovni format metamape	122
Set alata za podučavanje: maštarenje	123
<i>Coaching</i> format maštarenja	124
Rezime	132
Poglavlje 4 Mentorstvo.....	135
Mentorstvo	137
Vrednosti	139
Vrednosti i uverenja	139
Moć uverenja	141
Mentorisanje vrednosti i uverenja	142
Biti uzor	143
Set alata za mentorstvo: stvaranje unutrašnjih mentora	143
Set alata za mentorstvo: revizija vrednosti	147
Radni list za reviziju vrednosti	147
Usklađivanje vrednosti sa vizijom i delima	150
Set alata za mentorstvo: stvaranje usklađenosti za promenu	152
Set alata za mentorstvo: primena vrednosti	152
Set alata za mentorstvo: planiranje vrednosti	154
Set alata za mentorstvo: stvaranje rutine	155
Sistem uverenja i promena	157
Set alata za mentorstvo: procena uverenja	159
Radni list za procenu uverenja	160
Set alata za mentorstvo: korišćenje unutrašnjih mentora za izgradnju samopouzdanja i ojačavanje uverenja	163
Set alata za mentorstvo: „kao da“ okvir	164

Preuokviravanje	164
Preuokviravanje jednom reči	169
Set alata za mentorstvo: primena preuokviravanja jednom reči	170
Set alata za mentorstvo: premošćavanje vrednosti	171
Preuokviravanje kritika i kritičizma	172
Dobijanje pozitivnih iskaza iz pozitivnih namera	173
Pretvaranje kritika u pitanja	174
Set alata za mentorstvo: pomaganje kritičarima da budu savetnici	177
Rezime	179
Poglavlje 5 Sponzorstvo	181
Sponzorstvo	182
Identitet	193
Stil i uverenja sponzora	184
Poruke sponzorstva	185
Nesponzorstvo i negativno sponzorstvo	187
Primer sponzorstva	192
Veštine sponzorstva	194
Set alata za sponzorstvo: pronalaženje izvora vaših resursa	198
Set alata za sponzorstvo: aktivno centriranje	203
Set alata za sponzorstvo: partnerstvo zarad slušanja	204
Set alata za sponzorstvo: vežba „ja vidim“ i „ja osećam“	207
Putovanje heroja	208
Set alata za sponzorstvo: mapiranje putovanja heroja	210
Set alata za sponzorstvo: početak putovanja heroja	212
Arhetipske energije	215
Set alata za sponzorstvo: kosponzorisanje arhetipskih energija	216

Set alata za sponzorstvo: nazivanje pravim imenom	217
Set alata za sponzorstvo: sponzorisanje potencijala	220
Set alata za sponzorstvo: format grupnog sponzorstva	223
Set alata za sponzorstvo: obnavljanje prekinutog sponzorstva	226
Rezime	228
Poglavlje 6 Buđenje	232
Buđenje	232
„Duh“ i „polje“	233
<i>Coach</i> kao prosvetitelj	235
Neznanje	237
Nerk-Nerk	239
Aptajm	240
Set alata za prosvetitelja: stvaranje sidra „aptajma“	240
Pristupanje nesvesnom	241
Set alata za prosvetitelja: aktivno sanjanje	244
Vežba aktivnog sanjanja	245
Set alata za prosvetitelja: buđenje do slobode	246
Format buđenja do slobode	247
Dvostruke obavezanosti	250
Set alata za prosvetitelja: prevazilaženje dvostrukih obavezanosti	252
Set alata za prosvetitelja: stvaranje pozitivnih dvostrukih obavezanosti	254
Bejtsonovi nivoi učenja i promene	256
Učenje IV	261
Pregled četiri nivoa učenja	262
Strategije preživljavanja	264
Set alata za prosvetitelja: unapređivanje strategija za preživljavanje kroz Bejtsonove nivoe učenja	266

Rezime	269
Zaključak	271
Stvaranje usklađenog puta od staratelja do prosvetitelja	273
Proces usklađivanja <i>coach</i> -a sa velikim „C“	274
Pogovor	282
Apendix A: Kratka istorija logičkih nivoa	284
Bibliografija	310
Index	317
O autoru	338

Posveta

Sa velikom ljubavlju i poštovanjem, ovu knjigu posvećujem svojim brojnim starateljima, vodičima, *coach*-ima, učiteljima, mentorima, sponzorima i prosvetiteljima, a naročito

Gregoriju Bejtsonu, koji mi je pomogao da se probudim na mnogim nivoima.

ZAHVALNOST

Želim da zahvalim:

Stivenu Giliganu za njegov izuzetno značajan doprinos shvatanju terapijskog sponzorstva i za njegovo lično sponzorisanje mene i mog rada.

Džudit DeLozie, Todu Epstajnu, Robertu Mekdonaldu, Timu Holbomu, Suzi Smit i Ričardu Klarku za njihovo prijateljstvo, podršku i doprinos u tom smislu što je nekoliko njihovih alata i procesa opisano u ovoj knjizi.

Džonu Grinderu i Ričardu Bandleru koji su mi pomogli da osvestim svoj poziv u smislu *coaching*-a i NLP-a i koji su bili moji sponzori i moji čuvari u najvažnijim periodima mog putovanja.

Dženi D'Anđelo koja je svojim oštrim okom i istančanim osećajem za književnost pomogla tako što je lektorisala, uredila i uobličila ovu knjigu od korica do korica. Ona je na mnogo načina bila anđeo čuvar i menadžer projekta u ovom poduhvatu.

Alenu Moenaru i En Pjerar za to što su mi predložili temu i naslov *Coach koji će te probuditi* i što su bili sponzori prve radionice koja je postala osnova za ovu knjigu. Želim dodatno da zahvalim En za njene ideje i predloge u vezi sa shvatanjem strategija preživljavanja.

Aniti, Druu i Džuliji Dilts za podršku u vreme, često intenzivnog, fokusiranja koje je potrebno da bi se napisala knjiga.

PREDGOVOR

Coach koji će te probuditi se, na razne načine, može smatrati radnom sveskom za *coach-e*. Zapravo, knjiga je na početku bila priručnik za radionicu koji su sponzorisali En Pijerar i Alen Moenar sa Instituta za resurse u Briselu, Belgija, u maju 1999. godine. Kao što su to uradili nebrojeno mnogo puta, En i Alen su želeli da mi pomognu da napravim program koji će pomeriti granice treninga za ljude koji su zainteresovani da pomažu drugima i sebi da rastu i napreduju.

Cilj tog seminara je bio da se *coach-evima*, konsultantima, trenerima, savetnicima i terapeutima pruži set alata uz pomoć kojih mogu da pomognu svojim klijentima da se usmere na ciljeve, probleme i promene na različitim nivoima u njihovim životima.

Struktura seminara, pa samim tim i ove knjige, zasniva se na modelu neuroloških nivoa, a koji je bio inspirisan radom Gregorija Bejtsona. (Odnos između neuroloških nivoa i Bejtsonovog rada je detaljno opisan u *Apendix A*.) Osnovna ideja ovog modela je da u našim životima postoji hijerarhija nivoa učenja i promene – svaki nivo prevazilazi, ali i uključuje procese i odnose nižeg nivoa. Spektar nivoa u ovoj hijerarhiji uključuje okruženje, ponašanje, sposobnosti, uverenja, vrednosti, identitet i svrhu u odnosu na veći sistem ili „polje“ čiji smo mi deo.

Premisa modela neuroloških nivoa je da svaki nivo u ovoj hijerarhiji ima drugačiju strukturu i ulogu u našim životima. Nama su, kao posledica toga, potrebne različite vrste podrške kako bismo efikasno stvarali ili upravljali promenama na različitim nivoima. Mi *usmeravamo* ljude da, na primer, uče o novim okolnostima; *učimo* ih kako da unaprede specifične biheviornalne kompetencije; *razvijamo* im nove kognitivne sposobnosti; *učvršćujemo* osnažujuća uverenja i vrednosti; *podržavamo* rast na nivou identiteta; *budimo* svest ljudi o većem sistemu ili „polju“.

Da bismo ostvarili željene ishode na svakom od ovih nivoa, takođe su nam potrebni efikasni alati. Stoga je jedan od glavnih ciljeva *Coach koji će te probuditi* da obezbedi specifičan set alata za svaki nivo promene kojim se treba baviti.

Važna implikacija pristupa koji je dat u ovoj knjizi je da različiti alati imaju različite upotrebe i svrhe; i važno je odabrati prave alate za određeni posao. Alati koji su efikasni za stvaranje promene na jednom nivou, na primer, mogu imati ograničenu vrednost na nekom drugom nivou. Analogno ovome, hirurški skalpel ne bi bio ni od kakve koristi ako pokušavamo da promenimo genetski kod ćelije. Pokušaj da unapredimo uverenja koristeći tehnike sa nivoa ponašanja bi bio isto što i pokušaj da čekićem zašrafimo šraf ili isečemo dasku na pola, a znamo da bi bilo daleko lakše i efikasnije da upotrebimo šrafciğer ili testeru.

Takođe je važno istaći da „alati“ koji su opisani u ovoj knjizi nisu samo jednokratne tehnike koje se koriste da se popravi nešto što se pokvarilo. Alat je nešto što se može koristiti iznova i iznova da bi se stvorilo nešto novo, ali i da bi se unapredilo ili popravilo ono što već postoji.

Zajednički cilj i za *coach*-e i za klijente je da koriste ove alate zajedno kako bi pomogli klijentima da izgrade budućnost kakvu žele i da aktiviraju resurse koji su im neophodni da bi tu budućnost dostigli. Uloga *coach*-a je da pomogne klijentima da nauče kako da samostalno koriste ove alate. Kako klijenti budu postajali veštiji u korišćenju svakog alata iz seta, tako će sve više biti u stanju da koriste te alate u svoju korist, a progresivno će se manje oslanjati na *coach*-a u vezi sa svojim uspehom. Shodno ovome, ova knjiga može biti dragocena i za klijente i za *coach*-e.

Iako se poglavlja nižu jedno za drugim, počevši od poglavlja o alatima i podršci koja je potrebna za promenu na nivou okruženja do kulminacije sa duhovnim nivoom, nije neophodno da čitate ili koristite ovaj materijal sekvencionalno. Slobodno preskačite delove

i fokusirajte se na onu oblast promene koja je za vas najznačajnija.

Robert Dilts

Mart 2013.

Santa Kruz, Kalifornija